

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 22

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 6 luni 10 cor.
pe 3 luni 5 cor.
o lună 2 cor.

Nr. 1 de Duminică pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Abonamentele nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 22

INSERTIUNILE:
de un câr garsonaj: prima dată la
1000; a doua dată la 500; a treia
oară 250 de fiecare publicare.

Atât abonamentele, cât și inserțiile
sunt a se plăti înainte în Arad.

Statutul pentru oraș și comitate
Scrisorile adresate nu se primesc

Sacrificarea românilor.

Declarațiunile ministrului președinte Fejérváry în comitetul executiv al partidelor aliate maghiare au produs în cercurile politice românești din Ungaria un resentiment adânc. Din expunerile omului de încredere al Împăratului unui dintre noi se în îndreptățit a trage concluzia, că Coroana ar fi sacrificat pe Români de dragul îmblânzirii și împăciuirii șovinistilor maghiari. Considerând această sacrificare, ca un fapt real și cert, ei sunt împinși a examina atitudinea noastră politică de până aci asupra corecțiilor ei și a concluda în urmă la schimbări mai mult sau mai puțin radicale în mersul nostru politic viitor.

Înainte de a ne da resentimentului înainte a trage concluziuni, care ating politica noastră națională chiar în bazele ei, se cuvine, așa credem, să examinăm cu liniștea recerută și fără preocupări dacă într'adevăr putem deduce din cuvintele baronului Fejérváry, că Coroana ar fi jertfit pe Români.

În fond actualul ministru președinte a spus altceva decât, că Împăratul ar fi consimțit, ca în regimentele recrutate pe teritoriul Ungariei, limba regimentului să nu fie determinată ca până aci, prin proporție între diferențele naționalității, care sunt reprezentate în regiment, ci să fie determinată prin proporția între cei ce știu, sau nu știu limba maghiară. Toate celelalte, câte le-au mai zis baronul Fejérváry în declarațiunile sale, nu ating acest fond și după forma, în care ele au fost espuse, trebuie considerate ca simple combinațiuni și deducțiuni ale guvernului și nici de cum ca hotărâri sau concesii regale. Guvernul actual firește își dă toată silința, ca să convingă numeroasa tabără a adversarilor săi șovinisti, că limba regimentului are o mai mare importanță pentru statul național maghiar visat, decât limba de comandă, și că concesia Împăratului cu privire la limba regimentului este menită a maghiariza toate regimentele ungare. Aceste combinațiuni și deducțiuni ale guvernului se aseamănă însă foarte mult cu cunoscutul «plan al simigiului» lui Anton Pann. Stan, simigiul, vindea covrigi pe ouă, și în drumul său spre oraș cu ouele, pe tablă făcea socoteala, că are 500 ouă; dacă va pune acestea ouă sub cloșcă, tot oul o să-i dea puil și «se zic acum că au crescut și găini mari s'au făcut», aceste pe fie-care zi au să-i dea câte 500 oue, clocind iarăși o să aibă «o sută de sute în cap». Intocmai așa și baronul Fejérváry: Fie-care școală nemaghiară este obligată, să-și învețe copil în limba maghiară. Prin urmare toți copiii au să știe ungurește. Dacă copiii știu ungurește trebuie să știe și flăcăi, care se fac soldați. Deci limba regimentului va fi numai cea maghiară. Bietul Stan însă, înainte de a ajunge la oraș, scapă tablă și sparge toate ouele!

N'am voi să detragem nimic din importanța celei mai noue concesii militare făcute de Împărat Maghiarilor și șovinismului. Însă de altă parte ne împotrivim a o califica drept o hotărâre, care ar semnifica o jertfire a Românilor din partea Coroanei. Din 39 regimente de infanterie, care se provăd astăzi cu recruți de pe teritoriul Ungariei, găsim în 17 Români. În 4 din aceste, Românii reprezintă un procent neînsemnat în regimentul nr. 6 (Neoplanta) și nr. 101 (Bichis-Ciaba) câte 5%; în regimentul nr. 82 (Odorheiuul-săcuiesc) 10% și în nr. 29 (Becicherecul-mare) 15%. În alte 6 regimente ei constituiesc o minoritate: în nr. 2 (Brașov), nr. 5 (Satmar) și nr. 85 (Sigetul-Marmației) câte 25%; în nr. 61 (Timișoara) 30%; în nr. 37 (Oradea-mare) și 62 (Muraș-Oșorheiu) câte 45%. În celelalte 7 regimente Românii formează majoritatea și anume: în nr. 33 (Arad) 60%, nr. 31 (Sibiu) 65%, în nr. 50 (Alba-Iulia) și 51 (Cluj) câte 70%, în nr. 63 (Bistrița) 75% în nr. 43 (Caransebeș) 80%, și în nr. 64 (Orăștie) 90%. Putem desconsidera celelalte arme în această expunere fiindcă masa recruților români se distribuie mai ales în regimentele de infanterie. Care va să zică ar fi vorba ca într'un timp oare-care îndepărtat, limba de regiment română în 6 regimente cu minorități române și în 7 regimente cu majorități române, să fie înlocuită cu limba de regiment maghiară — și a peste tot se împlineste planul simigiului Stan, adică, dacă toți flăcăii, care vor fi în cele 13 regimente, vor ști ungurește!

Dându-ne bine seama de ce trebuie să recunoaștem, fără a ne cere ari, și motivări, că Maghiarii au dădă în trecut concesii naționale neasămănătoare cu cele care sunt în paguba noastră și fără a aștepta a fi fost tăluite ca sacrificarea Românilor. Așa a fost proclamarea limbii maghiare ca limbă a statului, așa a fost introducerea limbii maghiare în școlile noastre primare, măsuri, care atingeau și jigneau de-adreptul dezvoltarea noastră politică și culturală. Concesia militară, despre care este vorba, este în realitate numai o consecință firească a concesionilor anterioare. Ea pierde mult din greutatea ei prin împrejurarea, că nu este absolută și dispoitivă, ci numai relativă și condiționată. Se pune în vedere, că soldații români nu vor mai fi instruiți la regimentele lor ca până aici în limba lor maternă, ci în limba maghiară, însă aceasta măsură va putea fi aplicată numai atunci, când recruții români vor fi învățați în școlile prin care trec limba maghiară, și vor fi puși astfel în pozițiunea a înțelege instrucția ce le dă. După-ce noi știm în ce hal se găsește însă instrucția primară în Ungaria, după-ce cunoaștem din experiențele trecutului, că copiii, de truda, ce se pune în învățarea limbii maghiare neglija până și elementele instrucției, și din aceste și din alte

cauze la vârsta de 20 ani, când îl «ia la câțane» flăcăul nu știe nici ungurește, nici celi și serie, n'avem nici un motiv de a ne turbura prea mult de «planul» baronului Fejérváry. El nu se va realiza, întocmai cum nu s'ar fi realizat nici cel al simigiului Stan, nici în cazul, când nu și-ar fi spart ouale.

Dacă n'avem motive a ne turbura prea mult de această concesie, care altcum nici n'a fost acceptată de Maghiari — cu atât mai puțin suntem noi în drept a concluda la sacrificarea Românilor din partea Coroanei. Prin nenorocita politică dualistă a imperiului habsburgic, noi Românii am ajuns dela început în o situațiune grea, și n'am știut cum să o ușoram mai în urmă. Marele principat al Transilvaniei, în care Românii formau majoritatea covârșitoare a populației, a fost desființat și s'a înlăturat astfel una din pedecile principale contra politicii de maghiarizare, inaugurată la P-sta de guvernul maghiar. Legea electorală feudală, nu permitea Românilor ca-se fie reprezentați după cuviință în parlamentul ungar și legea de naționalitate conserva numai în parte și în mod vag drepturile naționale ale Românilor. Era deci sacrificată încă dela 1866, dacă peste tot s'ar putea vorbi de sacrificare. Căci Maghiarii în mersul lor înainte, n'au făcut și nu fac altceva, decât clădesc cu îndrăzneală pe bazele dela 1866. Dar este știut și istoric este documentat, că Împăratul n'a dat sancțiunea nouii constituții decât silii și forțat prin împrejurări. Era deci și situațiunea Coroanei foarte grea. Această împrejurare nu poate fi scăpată din vedere și trebuie să ne-o reamintim mai ales acum, când Coroana este pusă din nou în o situațiune dificilă și strâmtorată. Ca și la 1866 stau și astăzi în cumpenă interese mari de conservare a imperiului și Maghiarii, ca totdeauna în trecutul lor istoric, le pun în joc pentru a stoarce dela Coroană concesii naționale pentru dinși. Nu poate fi vorba astăzi de o jertfire a Românilor precum n'a fost vorba de aceasta nici la 1866. Jertfa, chiar dacă ar fi intenționată, ar fi o jertfă zadarnică, căci aspirațiunile Maghiarilor se înalță cu mult mai sus.

Mai este o întrebare importantă, la care trebuie reflectat, când pronunțăm cuvântul despre sacrificarea Românilor. Ce am făcut noi Românii dela 1866 până astăzi pentru a ușora situațiunea grea atât a noastră, cât și a Coroanei? Acțiunea noastră politică în acești 40 de ani o putem reasuma prin un singur cuvânt: am protestat. Am protestat necontentit și în mod energic până la picioarele Tronului și foarte bine am făcut. Însă nu ni-a succes să punem pedeci serioase politicii de maghiarizare, nici nu ne-am încercat să facem aceasta, ci din contră ne-am retras la o parte și am lăsat, ca lucrurile să meargă înainte și să ajungă acolo, unde au ajuns. Raporturile noastre cu Curtea imperială, cultivate și dezvoltate de Șaguna în

mod atât de rodnic pentru noi, au fost neglijate de noi în acest timp și a fost rupt ori-ce fir, care duce direct dela Monarch la poporul românesc.

În asemenea împrejurări este anevoios a crede astăzi în o sacrificare a Românilor din partea Coroanei. Nu se poate nega, că suntem politicește disconsiderați și încă în situațiunea actuală încordată a Ungariei nu valorăm aproape nimic. Am făcut poate și noi greșeli politice. Periodul așa numitei rezistențe pasive, în care n'am exercitat nici o rezistență, s'a înfăptuit peste măsură mult timp, în paguba noastră. Poate ne-am sacrificat și noi înșiși?

Dacă astăzi, cuprinși de un resentiment oare care am fi seduși să călănim și la bazele politice noastre naționale și să pornim pe drumuri nouă și neumblate, ne expunem într-adevăr pericolului nu numai a fi sacrificați și părăsiți de Coroană, ci sacrificăți și părăsiți de toată lumea. Ne rezervăm a documenta aceasta într'un alt articol.

Eugen Brote.

Mandatul din Liptószentmiklós. Comitetul central al comitatului Liptó a delipt ținerea balotagiului pe 7 August n.

Demonstrațiuni contra Românilor.

Aduarea din Giula.

— Raport special. —

Giula, 22 Iulie.

Aduarea generală a învățătorilor noștri confesionali, a fost turburată alături în Giula de demonstrațiuni regretabile. În urma acestor demonstrațiuni, atât banchetul de ieri, cât și concertul din teatrul «Erkel» precum și petrecerea, ce avea să se țină aseară, au rămas.

Indignarea Românilor, contra demonstrațiilor cu adevărat barbari, a fost colosală. Și cea-ce e mai trist s'a dovedit: **demonstrațiunea a fost pusă la cale, de însăși poliția; între canalii ce s'a degradat la aceste acte sălbătice au fost oameni pretinși inteligenți, адвоcați, medici, în fruntea cărora conducea solgăbirăul Moldoványi. Învățătorii noștri, oaspeți ai unui oraș străin, au fost tratați cu adevărată ositalitate ungurească.**

Nu s'a avut considerație nici măcar de dame, sălbaticii au bombardat cu pietrii pe Români, cari și luau cina la mese, pacnici, neprovocând cu nimica furia hunică.

Ear când ieri, a doua zi, președintele Reuniunii, dl Iosif *Moldovan* și președintele comitetului aranjator dl *Biberaea* s'au dus la vice-comitele *Fábry*, un Slovac renegat, acesta 'n mod brusc, lipsit de ori-ce urbanitate, **li-a spus, că ce aveau să caute Români în Giula și că nu se poate tolera concert românesc în Giula și în fine că dînsul nu poate lua nici o garanță pentru ordine.**

Din izvoarele noastre, ne-am putut convinge că autorul intelectual al acestor acte, cari nu ne 'ndoim vor provoca indignarea tuturor Românilor, este însuși vice-comitele *Fábry*, care între actualle împrejurări politice, s'a gândit și el de sigur să pescuiască 'n tulburare.

Revoltați sunt îndeosebi Români din Giula. Insulta în sfîrșit îi atinge 'n prima linie pe dînsii. Învățătorii au fost oaspeții lor și concetățenii lor maghiari, cu cari trăiesc im-

preună în chipul acesta le-au menajat sentimentele...

Anterior primisem dela raportorul nostru următoarele:

Suntem într-adevăr la hotarul extrem al Românilor! A fost foarte nimerită ideea învățătorilor noștri de-a se aduna aici la frontiera idiomului românesc. A cerceta pe pînă de frați, căți trăiesc aici în orașul acesta unguresc, ca o slăbuță rămurea a puternicei trupine a truditului nostru neam. Sunt ei rămășițe scăpate pînă aici în-ă de peire batând în retragere, ori avangarda împinsă înainte, a neamului nostru, nu știu. Cu bucurie în suflet am putut însă constata, că ei trăiesc și ea și cum e Românul, pe unde-l amenință primejdia, îndoit de energie întru susținerea naționalității lor.

Giula e un oraș unguresc cu 22 mii locuitori. Dintre aceștia numai la vre-o 2800 sunt Români, restul Unguri. Nemți și indispensabili Jidanii, Unguri și ei. Românii susțin două biserici, una în Giula germană, cealaltă în Giula maghiară. La cea dintâi paroh e Petru *Biberaea*, la a doua Iosif *Bejan* fost asos r consistențial și Petru *Gubaș*. Românii mai susțin și trei școli confesionale elementare: două în Giula maghiară, și una în Giula germană. La cea dintâi școală învățător e Ioan *Ionescu* și Teodor *Lucuș*, la a doua Iosif *Ivan*. Românii s'ocupă cu agricultura: sunt însă și mulți maeștri între dânsii.

Primirea comitetului.

Comitetul reuniunii a sosit cu trenul de 2 ore dinspre Arad. Pe drum s'au așezat mai mulți, partea mai mare învățători și dame. La gară a fost întâmpinat de câtră preoții și învățătorii locali, de comitele parohiale dela ambele comune bisericesti și de o mulțime din populația românească a Giulei, deși se vărsa un torent de ploaie. Președintele comitetului aranjator Petru *Biberaea* și președintele reuniunii învățătorescu cercetate *Sabin* *Dumău*, salută comitetul.

Răspunde președintele Iosif *Moldovan*.

După aceea între aclamațiunile Românilor de față în vre-o 50 de trăsuri, oaspeții pleacă 'n oraș.

Seara de cunoștință.

La vre-o 150 de inși, în partea cea mai mare dame, erau adunați seara pe terasa grădinei publice „Göndöcs“.

Dispozițiunea era animată. Taraful de lăutari cânta doine românești. D-ra *Ivan*, fiica învățătorului din loc, îi oferă președintelui *Moldovan*, cu cuvinte insultate un buchet de flori. Entuziasta fetiță, e aplaudată.

De-odată auzim un sgomot strident de fluerături.

Demonstrațiunea.

S'apropiau vandali!

— *Le az O'áhokkal!* (Jos cu Valahii!) răcniau hunii.

Fluerături și sbierături asurzitoare. A-jungând aproape pretinseră 'n cor:

— *Magyar himnusz! Magyar himnusz!* Luând o atitudine an enințătoare, le facem concesiunea dând ordin tarafului să cânte imnul maghiar, pentru a încunjura scandalul. *Cinalia aplaudă.* Terminând taraful ei strigă să se mai repete. *Taraful mai cântă odată, ba cînă și a treia-oadă.*

Când a început apoi a cânta românește, zgomot enorm s'a produs.

O piatră lovește 'n într'un geam, care se sfarmă 'n bucăți.

— *Ki az o'áhokkal!* — strigă solgăbirăul *Moldoványi*, care era în fruntea canaliei.

— *Le kell öket ütni mint a kutyákat!* (Trebuiesc loviți în cap ca câni!) sbeară un advocat jidan *Dr. Berkes*.

Românii, fiind o mulțime de dame, își caută refugiu în sala de dans a pavilionului. Târziu, după-ce furia hunică se

potolise și s'au împrăștiat demonstrații, ne-am putut duce și noi pe la cuartire.

Ziua de ieri.

Ieri dimineață, înțelegând noi, că pentru a doua zi, Ungurii fac pregătiri mari ne insulte, președintele reuniunii d-nul Iosif *Moldovan* și președintele comitetului aranjator parintele *Biberaea*, s'au dus la vice-comitele să ceară remediu și apărare, căci altfel am fi siliți să părăsim orașul.

— *Ce-ați căutat aici?* le ripostă îngâmfatul vice-comite. — *Nu se poate tolera concert românesc în teatru maghiar! Eu nu iau nici o garanță pentru cele-ce se vor întâmpla! Cine v'a dat concesiie?*

Președintele *Moldovan* îi spune, că capitănu orașului. Vice-comitele injură 'n termeni ce nu se pot reproduce.

După ce 'n chipul acesta, însuși vice-comitele ne pregătise la demonstrații mai mari ce vor urma diseară, am hotărât să nu ținem concertul, nici petrecerea.

O enormă consternație s'a produs între Români. Venisera, mulțime mare, dame și mai ales domnișoare multe, de săptămâni de zile s'au făcut pregătiri mari pentru concert, cheltuieli multe chiar din partea comitetului aranjator și deodată — toate 'n vânt. Cu tristeta aceasta 'n suflet am plecat la biserică. Vor fi doar scutiți aici de vandali.

Serviciul divin

Serviciul divin a fost înălțat. A pontificat P. C. Sa *Roman R. Ciorogar* director seminaria cu asistența preoților *Petru Gubaș*, *Gavril Selejan*, *Alexandru Poporici* și *David Coniga*, a protodiaconului *Dr. Iustin Suciu*, și a diaconului *Cornel Lazăr*.

Răspunsurile liturgice le-a dat corul seminarial din Arad, sub conducerea profesorului *Trifu Lugojan*. Spațioasa și frumoasa biserică e tixită de public. Înălțătoarea slujbă a făcut adâncă impresie asupra bieților Români din Giula, cari n'au văzut o altă mai impozantă serbare românească.

Sedința de deschidere.

După terminarea serviciului divin s'a deschis adunarea generală. La masa prezidială, la dreapta v. președintelui Iosif *Moldovan* sta P. C. Sa *Roman R. Ciorogar*, director seminaria, la jur comitetul Reuniunii.

Discursul de deschidere, pe care Vi-l vom trimite ulterior, la sfîrșit a fost acoperit de aplauze însuflețite.

Intercalațiunile de grațitudine față de P. S. Sa Episcopul *I. I. Papp*, de mulțumiri pentru prezența P. C. Sa *Roman R. Ciorogar* a referentului școlar *Dr. G. Ciuhandu*, a reprezentanților pressei și a celorlalți oaspeți, au fost subliniate de entusiaste ovațiuni.

A răspuns apoi P. C. Sa *Roman R. Ciorogar*.

Mulțumește pentru cuvintele ce i-s'au adus. A venit cu bucurie în orașul ce a dat pe un Teodor Pap și pe un Moise Nicoară. A sosit că face un act de deferență, față de memoria acestor mari bărbați, înfățișându-se pe pământul lor natal, cari tot ce-au avut, sufletul, averea și-au dat pentru biserică. A venit mai departe, să susțină legătura între școala centrală și între școala rurală, dela care trebuie să-și primească cea dintâi impulsul. — Ca părinte am venit între fiii mei, — zice P. C. Sa — ca să vadă fostii noștri elevi că nu sunt lăsați singuri și că nu s'au rupt între noi legăturile. M'a adus în sfîrșit „eu“ meu care se dorește, unde-i vorba de înaintare, cum se dorește cerbul spre apă. *Un singur lucru a fost eschis dela mine, când m'am înfățișat aici: politica.* Maxima didactică zice: Să crești băiatul așa, cum dânsul s'ar crește însuși de-ar fi capabil la aceasta. Va să zică conform firii și înclinațiunii sale. Pentru-că numai așa se pot crește capete luminate și brațe muncitoare, a căror opere alcătuiesc, mărirea și fericirea unui popor

Numai prin atari cetățeni poate fi, patria tare și acesta este adevăratul nostru patriostim și prin aceasta concurem noi la consolidarea temeliiilor acestei țări.

Ori-cine s'ar atinge de aceasta maximă, comite păcat contra școlii și cine bagă politica în școală, acela nu știe ce-i școală, nici ce este cultura. Sunt dator să fac declarația aceasta în fața chipului nedrept și injust cum suntem judecați și tratați aici! Dar' dacă aceste apariții vă pot să vă întristeze, d-lor învățători, ele nu trebuie să vă descurajeze. Faceți-vă datorința cu însuflețire neschimbată. Noi n'avem bogății, n'avem nici un ajutor pe care să ne răzimăm biserică, dar' putem avea însuflețire și putem avea caractere, și știut este, până ce o națiune are caractere, are piloți sub picioarele sale. (Aplause furtive).

Cu sentimentul însuflețirii am venit și eu între d-voastră, pentru-că la marea muncă, a luminării neamului, la care va chemat soarta, d-voastră aveți nesfârșită nevoie de însuflețire și iubire. Fiecare trebuie să și iubească meseria. Pentru-că însuflețirea îi dă puterea productivității. Și da-ă, artistul, sculptorul numai prin însuflețire de artă sa poate ciopli viața în piatră, dacă artistul numai prin însuflețire poate zugrăvi viața pe pânza mută, și dacă ei se știu într'atâta însuflețiți, încât să imprime viața în materia anorganică, atunci cu atât mai presus este arta noastră învățătorească, care sufletelor le știe imprima idealurile vieții, le știe da adevărurile ei. Și cu cât mai superioară mai sublimă, mai înaltă, este aceasta artă decât toate artele? Ea ne îndreptățește a numi arta educațională, de arta artelor! Rog cerul să vă binecuvinte în acest sentiment mare al iubirii de școală.

Cuvântarea prea Cuvioșiei Sale a făcut adîncă impresie asupra învățătorilor.

După aceasta, la propunerea președintelui Iosif Moldovan, se trimite o adresă de felicitare P. S. Sale Episcopului Ioan I. Papp, care petrece în baie la Reichenhall.

Se primește cu însuflețire.

Se cește apoi depeșile de felicitare so-site dela Reuniunea din Caransebes, arhimandritul Hamsea, protopopul Givulescu (Gleichenberg) Alesandru Muntean alui Vasile ș. a.

Să mai cește apoi apelul nominal și pe urină fiind timpul înaintat se suspendă ședința pe după amiază.

Masa.

Banchetul proiectat nu s'a ținut. Românii s'au întrunit însă la o masă comună în grădina publică. Aici a venit căpitanul poliției și un interpret-detectiv din Budapesta, ca să stenografeze vorbirile. Auzindu-se despre aceasta, am hotărât ca nici un toast să nu se fie!

Am luat masa într'un mutism complet. Era mutismul acesta toastul cel mai elocuent ce putea reda starea-ne sufletească. Nu știu dacă la știut interpreta bine — *tâlmăciul!*

O înmormântare.

După masă, s'a ținut a doua ședință, tot în biserică.

Mulți însă dintre Românii de față, s'au dus la o înmormântare românească. Murise avocatul Moise Curtuțiu și pe ora 4 era fixată înmormântarea. Fiind pofliț, a cântat corul seminarial. Străzile, parcurse de convoiul funebru erau pline de Unguri. Ei priveau contrariați la noi, impresionați vădit de cântările măestre a corului teologilor noștri.

Ședința doua

În ședința doua de după amiază s'au citit cele două disertațiuni, a d-lui Sever Se-

cula, profesor seminarial și a d-lui Ioan Roman, învățător.

Conferența dlui Secula, despre Moise Nicoara, a fost foarte frumoasă.

S-a trecut apoi la ordinea de zi a ședinței a doua.

*

Cu trenul de 7 ore seara partea cea mai mare a publicului a părăsit orașul Giula. Au rămas învățătorii cari vor termina numai a doua zi agendele adunării lor generale.

Didactice.

Cuvântarea rostită de dl Ion Kalinderu la Congresul corpului didactic primar, în ședința de Sâmbătă după amiază, 2 Iulie 1905.

Doamnelor,
Domnilor,

Vă mulțumesc pentru cinstea, ce mi-ați făcut de a mă invita să prezidez această ședință.

Am venit ca totdeauna, cu vie plăcere pentru-că privesc în d-voastră pe urzitorii neamului românesc.

În starea, în care se află azi țara și în mijlocul greutăților, în cari se sbate generațiunea actuală, menirea d-voastră e îndoit de însemnată. Pe de-o parte trebuie să luptați pentru răspândirea învățătorești, alegând și propunând mijloace cari să ne ducă mai curând, și mai sigur la țintă, iar pe de alta aveți de săruit pentru îndrumarea poporului pe o cale mai bună din celelalte puncte de vedere.

Învățământul nostru primar nu e prea vechiu, ce e drept, dar nu e nici atât de nou, încât să nu vă poată da, în chiar transformările, prin cari a trecut, destule învățăminte, alături de cele, ce vă oferă experiențele din alte țări. Nu vă lipsesc nici oamenii școlarii, cari s'au ocupat de aproape cu această chestiune de cea mai mare însemnatate pentru progresul nostru și dela cari vă puteți inspira.

În special chemarea d-voastră de a educa noile generațiuni, complectând opera naturii și înlocuind într'un restimp destul de lung pe părinți, este una din cele mai frumoase și mai nobile.

Primind tinerile odrasle în toată frăgezimea lor, aveți datoria de a înăbuși viturile încă dela ivire, de a sădi virtuțile și de a desvolta, în aceste suflete, iubirea binelui și disprețul răului, pregătindu-le pentru viitor, potrivit mediului social și cerințelor moderne. Fiind părintele sufletesc al copiilor, rolul d-v în formarea lor morală întrece, mai cu seamă când e vorba de sătenii, pe acela al tatălui și al mamei. Dacă aceștia stăpânesc copiii prin inimă și prin știință, d-voastră le dați cărmă, pentru a se căluzi pe marea acestei lumi, plină de atâtea stânci. Aveți, afară de aceia, ascendentul de a ști mai bine scopul educațiunii, care e de a forma ființe tari, fizicești, naturi hotărâte, curajoase, inteligente și mai ales caractere ferme patriotice.

Știința e lumina, ce trebuie ținută sus înaintea ochilor lor nedeprinși, cari au atâta nevoie de ea.

Pentru a putea isbuti, e necesar să studiați și să cunoașteți pe deplin firile și aplicările copiilor, căci numai așa veți putea îndrepta cu mână sigură, greșelele și relele porniri și veți putea scoate ființe multămite cu starea lor și folositoare țării. Aduceți-vă aminte, că Germania atribute o mare parte învățătorilor și institutorilor ei. În războiul, ce a purtat în vechiul trecut. Câtă pildă, tot atât de vie, avem chiar în timpul de față, în nenorocitul războiu din Orientul îndepărtat, în care Japonezi s'au arătat mai presus de ori-ce așteptare, grație nivelului înaintat, la care se găsește la ei învățământul. Ne trebuie bărbăți, ca să se distingă în războiu, dacă necesitatea epocii impune aceasta, dar mai cu seamă în actele păcii în toate ramurile civilizațiunii, căci războiul nu e decât un flagel trecător. Trebuie formați oameni, cari să lumineze, să moralizeze la rândul lor pe semenii, și sătenii luminați, știind a lucra cu spor și cunoscând datoriiile și drepturile lor.

Știu, că această țintă e pe cât de frumoasă pe atât de greu de atins. Dar la ori-ce lucru bun trebuie mult timp, multă muncă și mai ales să colaboreze la el toți factorii chemați.

În cazul de față, ori-cât de pregătiți ați fi, aveți trebuință de sprijinul administrației comunale, al ministeriului de culte, al părinților și tot atât de mult de al preoților, al religiei. Biserica a fost cea dintâi școală a neamului nostru; ea a fost scutul și adăpostul limbii, naționalității, ca și al dreptei noastre credințe, care o predică și o apără. Religia fiind prin esență știința datoriei, școală trebuie să lucreze împreună cu biserică, pentru ca să întrețină, să sporească moralitatea și să înlăture ori-ce disordine.

Doamnelor și Domnilor,

În ce privește partea a doua a chemării corpului didactic, adică îndrumarea poporului pe o cale mai bună, cu voia d-v, nu v'aș putea recomanda în destul de a o avea totdeauna la inimă.

Doză căi vă stau la îndemână pentru îndeplinirea ei: slătuirea și îndrumarea sătenilor către progres, cu vorba și cu fapta, și propagarea acestei redeșteptări prin scrieri în reviste și cărți.

În privința punctului prim, aveți ca pildă Băncile populare care sunt în deplină dezvoltare, dovedind, cât de mult vă ascultă săteanul. precum și alte întreprinderi și societăți culturale. Afară de cele acum în ființă, mai sunt o mulțime de alte societăți, ca cele de ajutor reciproc în caz de nenorocire, Asociațiuni pentru provocarea în comun a uneltelor agricole mai scumpe, pentru desfacerea produselor, asigurarea recoltelor, vitelor, toate potrivit trebuințelor locale.

Pentru a putea isbuti și aici, e însă absolută nevoie să fiți uniți cu ceilalți factori de seamă din comună, și să nu v'apucați de prea multe deodată. Incepeți cu una, și nu slăbiți până n'o veți vedea asigurată, căci numai astfel va veți câștiga încrederea obștei și veți putea face lanțul de îmbunătățiri, de care se simte atâta trebuință.

Știu, că la d-v se cere mult. În congresul din anul trecut, un învățător dl Mandinescu, zicea, că învățătorul trebuie să știe: clasa, cancelaria școlii, școala de adulți, Banca populară, grădina școlară, casina școlară, corul vocal la biserică. La aceasta pot adăoga, că dânsul mai trebuie să răspundă, tot anul, la o mulțime de chestionare și formulare.

Greă muncă, dar împlinirea ei va face mare cinste.

Vorbesc din experiență, și vă pot încredința, că am putut ajunge la oare-cari rezultate pe Domeniile Coroanei, cece a fost în parte datorită concursului inimii al unor preoți și unor învățători, cum și al celorlalți fruntași luminați. Am mai avut fericirea să văd un sătean clădind, pe cheltuiala sa, un local frumos de școală, la Dobrovăț, iar pe mulți alții, dând cu drag obolul lor în scopuri de binefacere și de folos obștei.

Urmând în acest chip veți putea desvolta totdeauna spiritul de inițiativă și de sacrificiu și dobândind încrederea locuitorilor, se vor ușura multe din greutățile, ce vă stau acum în cale, privitor la școală, cum sunt: nefrecvențarea cursurilor, lipsa materialului didactic și altele.

Activitatea d-v, ca scriitori e și ea strâns legată de instruirea tinerilor vlăstare, ca și de cealaltă parte a muncii d-v, din afară de școală.

(Sfârșitul va urma.)

Cătră on. abonenți.

De ani de zile muncim și ne jertfim pentru binele obștei românești. Ca a fost lipsă de acest ziar, dovadă e, că dela noi s'a pornit binefacătoarea mișcare de redeșteptare politică, ce e botezată sub numele curentului activist.

Am intrat în al doilea semestru al acestui an. Se întâmplă atâtea lucruri în țară și în afară, încât fiecare Român trebuie să știe, ce se petrece în deosebi la noi, în țară, unde astăzi se pregătesc zile nouă pentru Ungaria.

Aboneze deci fiecare Român foaia noastră, iar vechii abonenți sunt rugați să trimită conținutul abonamentului, ca să nu li-se sisteze trimiteria foaiei.

Lupta articolelor...

— Criza. —

Revoluția gazetărească.

Contele Apponyi caută să facă bună dispoziția pentru coaliție în străinătate. De-a rândul cerșeste coloane prin marile ziare străine.

Iar acasă se bat rău în capele articolii contelui Tisza, publicate în «Ujság» și publicațiunile lui Andrássy prin «B. H.»

Din toată zarva asta mare, lumea nu se alege cu nimic. Apponyi are să turbure opinia publica străină în favorul coaliției. Tisza scrie, ca ori-ce alt liberal, iar Andrássy ca unul, ce și mai departe vrea să treacă de apărătorul coaliției țării.

Fejérváry pleacă la Ischl.

Un ziar vienez e informat, că Fejérváry către mijlocul săptămânii se va duce la Ischl. El are planul să fie foarte energic față de funcționarii rezistenței.

Suspendarea funcționarilor

De vor perzista funcționarii în rezistența pasivă. Kristóffy pe tot îl va suspenda. Zilele viitoare va și suspenda pe subprimarul Pestei: *Rözsavölgyi*.

Di Carp despre criză.

Un colaborator al ziarului *N. W. Tagbl.* a avut cu fostul ministru președinte român un interview, din care prilej dl Carp ar fi zis cam următoarele:

Evoluția chestiunii ungare nu va hotărî numai poziția de mare putere a monarhiei, ci eventual și esistența sa. Se împlinesc pretensiunile celor ce neagă voința coroanei în Ungaria, monarhia în mod necesar trebuie să se disolve. Nouă Românilor absolut de loc nu ne-ar strica proclamarea independenței Ungariei. O Ungarie independentă cu cele 16 milioane de locuitori ai săi nici gândi nu poate aceea, ca să substituie poziția de mare putere a monarhiei în Balcani și la basinul dunărean. Chiar de ar fi Ungaria stat unitar național, n'ar putea pretinde, decât ca în basinul dunărean să fie egală între egale, cu atât mai restrins e rolul unei Ungarii, în care față de 7 milioane maghiari sunt 9 milioane naționalități. Un altare stat nu poate urma nici o politică esternă activă. De aceea zic eu, că stat ungar independent nu contracarează interesele statului român, dar eu, prieten al monarhiei austro-ungare, care i-am văzut influința nespuse de binefăcătoare, pot întreba la ce-s de lipsă toate acestea? *Viitorul Românilor din Ungaria mă umple de mare speranță și n' n prima linie ar trebui gândit, că aceste trei milioane de suflete s'ajungă reprezentate în dietă.*

Contele Apponyi face propagandă?

„Secolul“ din București serie următoarele: Faimosul conte Apponyi, fost președinte al Camerei deputaților, e purtătorul ideii de stat maghiar pe ambele hemisfere ale globului. Zicem anume ale Globului, căci dînsul într'un articol publicat în ziarul „Le Journal“ nu se servește de cât de expresiunea glob când vorbește de punctul teritorial ce îl ocupă pe acest pământ, aglomerațiunea grăitoare a limbii maghiare, mult sonore și armonioase.

După ce anul trecut s'a dus vibraționalul conte în America de Nord, unde la New-York, Chicago, Washington, etc., a vorbit... în ungereste (faptul e autentic), americanilor de origine; după-ce mai înainte fusese la Bruxelles, Londra și Paris, — acum s'a retras la Pesta, de unde cu condeiul ca-cu o spadă al cărei miner îl are în Capitala Ungariei, iar virful ei e prin toate redacțiile, — vine și excită opiniunea publică.

Isprava lui dia urmă e factumul din numitul ziar parisian.

Când s'a pus contele Apponyi pe propaganda în scris, n'a făcut rău. Cum frații noștri de peste munți nu mișcă de cât foarte puțin — în direcția propagandei în străinătate, lăsându-se pe faptul că e sfîntă cauza lor, și deci n'are nevoie să fie apărată (lucru în care se înșală dinșii), providențialul conte Apponyi, fără să vrea, servește cauza română, Atât de inept e art colul său kilometric din „Le Journal“.

Din punctul de vedere al recunoștinței serviciului ce ni l'a făcut pentru frații noștri, vom scria repede expunerea făcută de nobilul conte.

Am spus mai sus că articolul are lungimi kilometrice. Ca ori-ce causă rea, are nevoie de apărare lungă. Românul zice, vorbă lungă sărăcie! Așa și cu comis voiageur-ul pan-maghiarismului. În 5 kilometri de coloane, el nu vorbește de cât de drepturile istorice ale ungarilor! Publicul francez, care e obișnuit cu o expunere clară, modernă în care să se simtă pulsul vieții de azi, e invitat să-l urmărească pe pergamentarul conte în secolii de mult clasaf în arhivele istorice.

Ce ar zice cine-va când în virtutea trecutului, ar tînde să suprimă prezentul?

Numai ce a fost să rămână; transformare să nu se mai facă!

N'ar zice ori ce om cugetător, că unul care s'ar gândi ca să oprească roata timpului, e un nebun?

Eh bine! avem regretul să constatăm că un personaj din lumea politică maghiară, ca dl Apponyi, tocmai așa ceva încearcă să facă.

Timpul prezent relevă în Ungaria, Croația și Transilvania formidabila chestie a naționalităților ne-maghiare. Dl conte, infamurat de trecutul feudal unguresc, nici nu vrea să știe de aceste națiuni... inferioare și fără trecut istoric aristocratic!

Chestiunea de rasă nu atinge unitatea națională maghiară, zice dl Apponyi. Cuceritorii maghiari, fondatori ai unui stat puternic pe glob (!) într'un timp de anarhie și de stare chaotică, nu s'au găsit, — (asa dar tot au fost popoare autochtone, d-le Apponyi?) precum au făcut ceilalți cuceritori din evul mediu, franții, visigoniși, longobarzii, etc., — dar s'au contopit cu rasele aflate pe solul cucerit.

Cu maghiarii nu s'au produs nici un amalgam, cum s'a produs în țările occidentale. În Ungaria, cuceritorii și cucerii și-au păstrat individualitatea lor etnică. Fuziunea nu se operează de cât pe terenul dreptului public. Cei bine meritoși sunt admiși în rassa cuceritoare, care e rassa privilegiată, și în același timp națiunea legată.

Iacă punctul de vedere al contelui Apponyi. El se cramponează de zigzagurile paragrafelor vechi constituțiuni ungurești, pe care o voește să dăinuască și azi: tot în condițiile ei de pe timpul lui Ștefan, dela anul 1000.

Cu astfel de propozițiuni, rău s'a adresat contele Apponyi la Franca, care pe timpul sărbătorilor așa zisului Mileniu unguresc, dela 1896, a desaprobat, prin graiul și condeiul eminentului diplomat Emil Flourens, politica heraldică a Ungariei feudale.

Nu cu ce a fost olim quemdam se face politică modernă. Istoria nu stă pe loc, popoare vechi dispar, popoare noul vin pe scena lumii, și ele nu se vor speria de vechea constituțiune maghiară.

Evenimentele din Rusia.

Țarul și împăratul german. — Congresul zemstvoudurilor. — Soldați rebeli.

Parisianul *Matin* a adus știrea, că țarul din Peterhof a plecat pe un Yacht să se întâlnească cu împăratul Wilhelm pe apele Șvediei. Și într'adevăr țarul a și plecat Duminecă. Dela aceasta întâlnire se așteaptă foarte mult. Țarul vrea să știe ce părere are Wilhelm despre situația din Rusia și despre încheierea păcii.

Alaltăeri și-a închis congresul zemstvoudic sesiunea, după-ce a primit proiectul, ce țintește constituția Rusiei în sens vest-

European. S'a mai luat hotărâre, ca peste vară să țină adunări populare, la care să esplice poporului concludul congresului.

Revoltele nici nu se potolesc, nici nu scad. Miliția și marina se revoltă. În Kronstadt s'au revoltat soldații de pe un te pilor, iar regimentul din Cvons n'a voit să meargă pe câmpul de luptă.

— 23 Iulie n

Țarul și împăratul german.

Petersburg. Țarul a hotărât definitiv, că se va întâlni cu împăratul Wilhelm pe apele șvediane.

Tractările de pace ale Rușilor zădărnice.

Petersburg. O depeșă din Petersburg anunță, că partidul reacționar de acolo speră în nerăușita tractărilor de pace. Dispoziția armatei ruse ne-o arată o telegramă, ce dă de veste, că în Covno un regiment s'a răscolat. Soldații au spus, că nu merg pe câmpul de războiu.

Congresul zemstvoudurilor.

Mosca. Congresul zemstvoudic după punerea la dosar a proiectului Buligin a primit cu covârșitoare majoritate un alt proiect, prin care Rusia ar deveni stat constituțional în sens european. S'a hotărât apoi, că congresul va lua în mână aranjarea alegerii clumei imperiale și va cerca să desvoalte maturitatea politică a poporului prin proclamări și adunări populare.

Scăderile proiectului din Buligin.

Congresul dela Mosca a aflat de î-destulitor proiectul Buligin, zic și anume:

1. că proiectul lui Buligin leagă dreptul electoral de o calificățiune nemulțămitoare de proprietate și treaptă socială;
2. ce exclude în mod arbitrar pe unele clase ale poporului, și în special pe lucrătorii dela dreptul electoral;
3. că nu garantează în destul libertatea personală a alegătorilor;
4. că pune controlul alegeritor prea mult în mână autorității;
5. că nu garantează imunitatea deputaților aleși și în fine

că făgăduita adunare rațională nu va avea decât priveghierea superficială asupra budgetului cheltuelilor Statului și că nu se stabilește principiul răspunderii ministeriale față de reprezentățiunea poporului.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 24 Iulie 1905.

— Avis literar. Aducem la cunoștință, că în luna lui Decembre va publica dnul Emil Isac un volum de versuri «Flori de primăvară», care va fi ilustrat de talentatul *Ervin Cătinău*. — Toți acei cetitori, cari doresc să primească acest volum sunt rugați a se anunța redacțiunei «Tribunei».

— Conferențe publice la adunarea generală a „Asociațiunei“. În ședința plenară a secțiunii științifice literare ale „Asociațiunii“ s'a hotărât — cum cetim în „Tel. Român“ — să se țină ocaziunea sărbătorilor din August ale „Asociațiunii“ următoarele conferențe publice (discursuri): Dr. Sextil Pușcariu „Discurs comemorativ asupra filologului T. Cipariu“; Silvestru Moldovan: O conferență istorică despre „Cheia Turzii“; Dr. Ioan Lupaș: „Activitatea jurnalistică și istoriografică a lui G. Barițiu“; Ioan I. Lăpădatu: Politică de discont“ (prelegere ce o va ținea la confereța

Fabrica de metal, aramă, turnătorie de aramă și strungărie

a lui

FRANCISC RUDKOWSKY

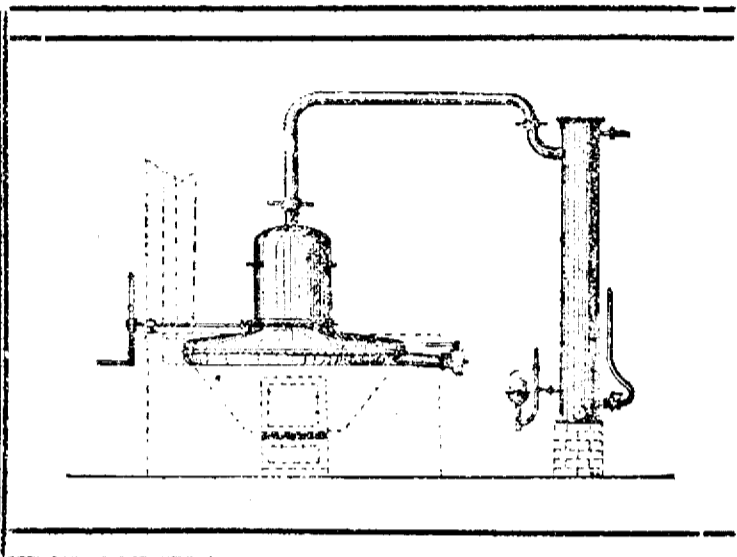
Arad, Kiss Ernő-utca 5 sz.

Recomandă pentru sezonul apropiat - cele mai bune

Căldări

- pentru furtul rachiului -
de prune și alte fructe, comină și
pentru furtul cognacului, de mărime
regulată, se află în magazine, ori se
o o pregătesc în grabă. o o
Proiecte și planuri trimite gratis.
Telefon pentru oraș și comitat
o o o Nr. 437. o o o

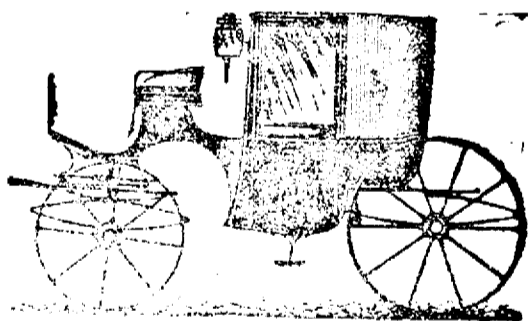
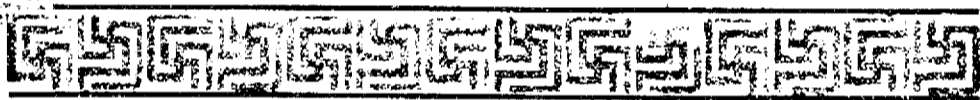

Mare asortiment de diferite

Căldări

- o pentru spălat,
- o vase de aramă.
- o sobe de baie

precum și alte obiecte de aramă și
metal. Tăvi de aramă de orice mă-
rime, a of dregerea obiectelor de
aceasta specie se efectuează în curtea
și cu multă băgare de seamă

Sors Péter

Atelier pentru fabricarea de trăsuri

Temesvár-Gyárváros,
Három király-utca.

Recomandă publicului tot felul de **trăsuri nouă**
precum și: pregătirea de rețele pentru nisip, fetoni și care
cu prețuri foarte eftine.

Trăsuri vechi se repară imediat și eftin.

Reiner Mór

TEMESVÁR; = fabrica
în strada Andrássy 20.

Intemeiata în anul 1897.
 Premiata în Versecz 1902.

Recomandă depositul său bogat asortat cu picrii normale de producție proprie. Pentru cei jalnici pre um și neguțători prețurile cele mai reduse.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta. Nu e leuc secret. vindecă și înviorează sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrenă, neuralgie, împiedecrea circulației sângelui, anemie, amețeli, tinitus de urechi, bătăie de inimă, sgârșit de inimă, astma, auzul greu, sgârșit de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceală la mână și picioare, sibiros peste tot, reuma, edemă neobișn., urdul în pat, difuzia, iritații, și înflăcări, circula-

ti nereglată a sângelui și contra multor altor boale, care la trecere normală a medicului se vindecă prin electricitate. Aparatul acesta, aparat care, cu vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant în corul omenească binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele afecțioase, care pe de altă parte e cel mai bun agent contra imboldăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da înregurarea, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani. În încredințarea mea scată atestate înouăse din toate părțile lumii căi prezente cu mulțumire încredințarea mea și ori-cui, poate vedea aceste atestate. Pacienții, care în decurs de 45 zile de se va vindeca, prin aparatul meu, pot-mă scrie încredințare.

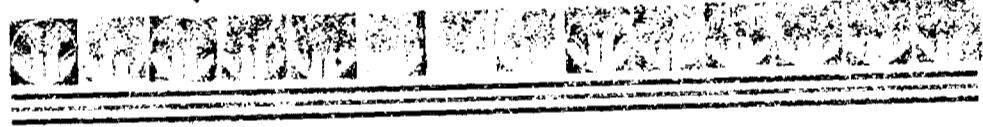
Una din cruce încredințare s'a constatat și dintr-o rugă a doamna aparatului meu. Atrag atențiunea P. T. pe căe scatură faptul, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „Volta”, care stă în Germania, cât și în Austro-Ungaria a fost obiectul aprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro-magnetic prin deosebită-i putere vindecătoare, e în general cunoscut, apreciat și răspândit.

Chiar și încredințata extraordinară a crucei mele electro-magnetice o recomandă cu încredințare. 208

Prețul aparatului mare e Cor. 6. folosibil la merburi învechite.

Prețul aparatului mic e Cor. 4. folosibil numai la copii și la femei de conștiință foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și achiziție se găsește la Müller Albert, Budapest, V., str. Vadász 42./B colțul str. Kálmán.

POMPE DE VIN

reg. ung. priv. și țevi de gumi calitatea cea mai bună.

Din cilindrul pompei se scurge vinul până la cel din urmă strop, iar sâmburul de struguri, coajă și alte părți necurate se îndepărtează numai de cât, prin a se pompa nu se strică și nici vinul nu se poate strica. Pentru funcționarea pompei se dă o garanție pe 3 ani (reparație gratuită).

PUMPE DE FOC

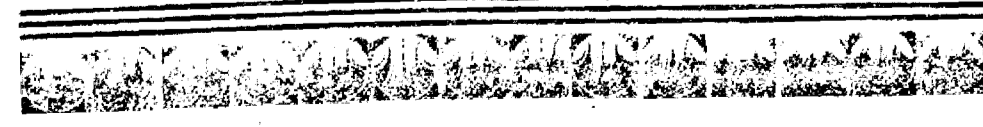
cu ventiluri rotunde. Pentru comune foarte potrivite, de care cu încredințare se poate apăna și apă caldă și apă rece. Pentru funcționarea regulată a mașinii se primește garanție pe 3 ani (reparație gratuită). Șarpele potrivite unitare și țevi de cânepă din lăuntru cătușite cu gumă cu prețurile cele mai ieftine.

HÖNIG OTTO

fabricator de pompe reg. ung. priv.

Arad, Rákóczy-uten 27.

Stropitori de vie se primesc spre reparare.

INSTITUTUL LUI LÖWY

pentru încredințarea de SACI și strao

recomandă marele magazin de saci și strao bune în orice mărime. Serviciu prompt și conștiincios. - - - Prețuri foarte ieftine.

Cel mai bun loc pentru saci și strao bune!

CARTOFI PRIMA cu vagonul pentru culna și sămănaș.

Löwy Zsigmond

- Temesvár nyárváros, Fő-utca 33. sz. -

Atenție!

Am onoare a aduce la cunoștință că am deschis în Arad, - strada Lemnului (Fa-utoza) - No. 1. o fabrică de mașini agronomice sub firma încredințată la tribunalul comercial

VULCU J. MAXIM

Dispunând de mijloace îndestulătoare și sprijinit pe experiențele mele extinse făcute în

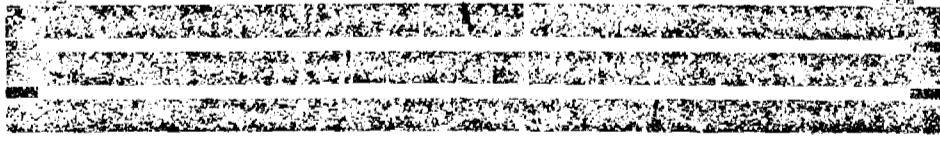
o o Austro-ungaria, Germania și America o o
o o o în plăcută poziție a produce și servi pe onoratul public o o o
o o o cu tot felul de mașini agronomice o o o
din material de primă clasă și pe lângă prețurile cele mai avantajoase o o o

În special fabrică diverse mașini de sămănaș, secerat, stărmățare de cucuț, mașini de săpat, de tăiat nutreț la vite, ciururi, pluguri (Șeitană), prese de vin, pompe presum și alte articole de pivnărie și instalațiuni de mori, joagăre și fișării miel și marl, după cele mai moderne și mai practice sisteme recunoscute în branșele mașinăriilor sus numite.

Procur, mijlocind prețurile cele mai avantajoase, mașini de abor și trecătoare, motoare de benzină, petrolen, spirit sau gaz, garantând totdeauna, atât de construcțiunea mașinilor cât și de materialul cel mai bun.

Efectuez totdeauna lucruri de lăcătușerie și tot felul de reparaturi de mașini,

cu prețuri foarte moderate, pe lângă serviciu cinstit și prompt.

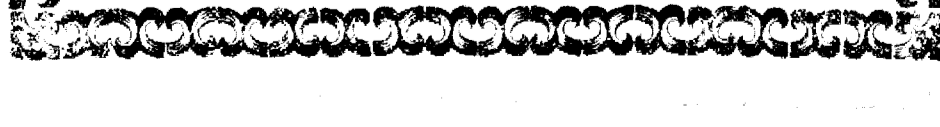

Atelierul de țimplărie

al lui

Gzirkál Géza

din ARAD, Sina-utoza, executa tot felul de lucrări atin-gătoare de această branșe cu atențiune deosebită și cu prețuri din cele mai scăzute.

directoarelor băncilor române); Dr. Ioan Borcea a fost invitat să pregătească o conferință pentru adunarea generală a societății pentru fond de teatru român: în fine unul din membrii secțiunii științifice va aranja o prelegere cu proiecții de skiopticon.

— **Învățători maghiari din România în Budapesta.** „Pop. rom.” e informat, ca la cursul special de vară, ținut în acest an în Budapesta au luat parte și trei învățători maghiari din România și anume 2 din Galați și unul din Plocești. Ungurii spun mereu, că frații lor ar fi prizonieri amarnici în România. Iar de altă parte ne impută nouă, pentru-că bietul român din Ungaria și Ardeal nu strigă în toată dimineața, cât l-ar lua gura, că „Tula! Doamne, mor în bine!” Față de învinuirile imputărilor concetățenilor unguri, amintind faptul spus la începutul acestor șire, facem numai o întrebare mică: În săptămâna trecută s'a ținut în România congresul învățătorilor. Ar fi lăsat stăpânirea noastră, ca trei învățători români transilvăneni să meargă la acel congres? Știm, că bunii nostri concetățeni nu vor putea răspunde la această întrebare. Dar mai știm, că ei, cu toate acestea, nu vor înceta nici în viitor de a striga al! val! — că îi mănca românii din România, iar de noi se vor mira și se vor cruci, că ne merge atât de bine în țara aceasta și totuși mai suntem nemulțumiți.

— **Decanul universității din Cluj.** La secția științelor a fost întărit de decan profesorul Dr. Richter Aladar.

Din viața Românilor Maramurășeni. Ni se scrie: Situația geografică a comitatului nostru, e așa, în cât suntem așa zicând izolați de frații noștri. Atât în mișcările noastre naționale, cât și în cele sociale suntem așezați la puterile noastre, neavând contact cu ceilalți. Chiar de aceea este grea situația noastră din comitatul Maramurășului. Trec decenii până ce se întâmplă ceva lucru românesc, în părțile noastre, până ce dăm și noi ceva semn de viață. Ne-am trezit pe un moment și noi „din somnul cel de moarte” cu ocaziunea concertului, care l-a aranjat în 20 Iulie st. n. în sala din Sighetul Maramurășului dl Nicolae Corle cu cântărețul operelor din București în favorul „Asociației pentru limba și cultura poporului român din Maramurăș” cu acompaniarea gentilei d-șoare Iulia Mihályi fiica d-lui Ioan Mihályi profesor comitatens. Concertul a avut următorul program: *Bubinstein*: Aria mare din opera „Nerone”; 2. *Wagner*: Aria din „Tannhauser”; 3. *Stefănescu*: Mădrușii d-la munte; 4. *Dankó*: Eltörött a hegedűm; 5. *Kum*: Lehullott az oszi rózsá letele; 6. *Tache Popescu*: Frunzuliță tot de lag; 7. *Leo Cavallo*: Din opera „Pagliacci”; 8. *Dima*: Mugur, Mugurel; 9. *Schubert*: Erikönig-Wanderer; 10. *Murășan*: Doina Ciobanului.

Di Corfescu are o voce, care a încântat nu numai publicul laic, ci a săsăfăcut și fermecat și publicul pricepător de artă. Domnișoara Iulia Mihályi, deși i-a fost prima încercare în public, cu esactitatea și dibăcia, cu care a efectuit acompaniarea cântărilor la pian ne-a cauzat o surprindere plăcută. Cu un cuvânt concertul a avut rezultat atât moral, cât și material satisfăcător deși publicul din provincie nu s'a putut avisa fiindcă am fost înștiințați tirziu despre sosirea dlui Corfescu.

— **Logodnă.** Ni s'anunță logodna dlui Ioan Turdean cu d-șoara Aurora Tîrziu fiica protopopului din Chereșuș. Actul logodnei l-a săvîrșit Mg. domn canonic Moise Neșiu din Orade. Felicitările noastre!

— **Groznică mizerie din Rusia.** Din toate guberniile Rusiei europene se anunță știri îngrozitoare despre nemărginita mizerie a țărănilor ruși.

Ziarele ruse din Ronneburg, Rjasun Maloarchanjalsk, Jeletz, Orel și Iecaterinoslaw spun, că nimeni nu mai câștigă o para. Țăranii spun că nu le rămâne nimic de făcut, decât să se culce pe pământ și să moară.

Femeile lor însă cu mult mai energice, s'au dus la poliție și au declarat această hotărîre supremă a lor:

Preferim să murim de gloanțele polițailor, decât să ne mișcăm de aci. Dați-ne hrană și nu mai trimiteți bărbații, ca să fie măcelăriți de japonezi.

Curată anarhie!

— **Oficer de gardă tras pe sfoară.** În un ziar din Berlin a apărut un anunț de căsătorie foarte sedecător. Era vorba adevădat, că o prințesă franceză foarte frumoasă ar voi să contracteze căsătorie cu un oficer din garda prusacă. Se spunea, că prințesa are 120 milioane franci, s'a certat cu radele din Franța și vrea să se stabilească în Germania.

Firește fiecare a suris, când a citit seducătorul anunț. Cel mai draguț sublocotenent din garda împăratului Wilhelm a răspuns la anunț prin o scrisoare, în care spunea, că are foarte multe datorii și chiar de ar avea numai a șasea parte din avere prințesa, el tot o va lua de nevastă.

I-s'a răspuns din Köln de una subscrișă Roth, că ea mijlocitoarea A și mers în Köln oficerul, i-a edat numitei femei o mie de mărci. Nu peste multă vreme femeia a dispărut.

Se gena tare acum oficerul de fapta lui nenorocită, dar' totuși a arătat-o la poliție, care a și arestat pe escroaca femeie.

— **Animale ucise de grindină.** În părțile sudice ale comitatului Soinoc-Dobăca a hătut zilele trecute grindină așa de mare, încât zdrobi de ghiată — unii chiar de mărimea ouălor de găscă — au ucis chiar și animale. Douăsprezece comune au fost cercate de plaga aceea, cărora le-a nimicit aproape întreaga recolta, deosebi însă comunele Buza și Kékes au îndurat pagube enorme. La Kékes grindina a ucis multe oi de pe botar și chiar și un vițel mărișor, a fost ucis, tocat în cap de zdrobi de ghiată.

— **Cablul Constanța—Constantinopol.** Zilele trecute s'a deschis în Constantinopol cu mari festivități cablul Constantinopol—Constanța.

— **Căsătorie curioasă.** În orașul american Noretton s'a încheiat zilele trecute o foarte interesantă căsătorie. Milionarul vestit pentru liberalitatea sa Phelps Stokes s'a cununat cu d-șoara Roza Pastor, care are îndărățul său o carieră foarte sbuciumată. S'a născut în ghetto londonez din părinți ruși. Tinăra a ajuns în Cleveland, în America, unde a lucrat în o fabrică de tutun. În orele libere învăța sirguincios și în urma puternicului talent de scriitoare în scurtă vreme a ajuns autoare sărbătorită. S'a înscris apoi la universitate.

Tren separat a adus la cununie pe cele 560 de tovarăși de muncă ale ei din fabrica de tutungerie.

— **Urmașul lui André.** Scrutarea misterioasei vieți a polului nordic nu și-a pierdut farmecul, ce l-a avut asupra oamenilor. Mai se găsec de aceia, cari disprețuiesc moartea. Nici nu s'a șters din memorie amintirea naufragiatei încercări a lui André și un alt spirit întreprinzător va cerca a ajunge în această regiune plină de primejdii.

El cheamă Marcillac și e francez de origine. Cu balonul va încerca să ajungă și el, unde André nu a ajuns și se va provedea cu tot, ce a eluflat până acum arta tehnică. Va duce cu sine telegraf fără sârmă, ca să poată încunoștiința pe curioși despre locul, unde se află. Va avea la sine amenescop, cu care va cerceta curentele aerului, va căuta de-s stricăcioase, ori nu pentru balon vânturile înăbușitoare. Cu velometru va fi în stare să constate, cu ce iuteală se mișcă balonul. Va fi și un groasnic buciom, din al cărui răsunset fie cine va ști, că urmașul lui André e în primejdie.

Și cu toate acestea cu inima plină de durere își bănuiește, că va fi și el un mort al științei. Aceasta se consideră azi de fapt, deci poate conta și el la regretele generale, fiindcă își jefeste viața pentru un scop nobil, pentru un vis frumos, după cum a fost compătimit Prometeu, ce a furat raza de foc, după cum Phaeton, ce a avut nesocotința să se sue în carul aurit al tatălui său, ca și Icarus, care a voit să vadă mai de aproape soarele.

Cu nesigurul balon, pradă a vântului

și furtunei cum va a'unge la polul nordic? Ar trebui o întâmplare norocoasă, ca să și ajungă ținta. Inzădar va trâmbița, inzădar va telegrafa, dela moartea sigura nimeni nu-l va putea mântui.

El va pleca ca și André din Spitzberga. Expediția costă 90.000 franci și are de scop căutarea urmelor lui André.

— **Japonezii despre un erou rus.** Japonezii în scurtă vreme au transformat aproape întreg Port-Arthurul. Numai casa, în care locuia Kondracenko au lăsat-o neatinsă. De asupra ușii e inscripția: Aici a locuit generalul Kondracenko eroul rus.

— **Bucurie fatală.** Ioan Tvilotu, econom din Csernegyháza în anul trecut a ajuns la sapă de lemn așa că cu greu își mai putea susține familia. Zilele trecute o epistolă recomandată i-a adus știrea, că frate-său, care acum 21 de ani a emigrat în America, a murit și i-a lăsat o avere de 270.000 dolari. Sirmantul om la auzul vestii a înebunit de bucurie. — Femea sa, copilul de 21 de ani și frate-său vor pleca la Pittsburg să ia în primire moștenirea.

— **Un congres interesant.** Congresul internațional de autori și compozitori va fi ținut la 30 Iulie la Gerardmer (Franța) la inițiativa celor dela Art dramatique. Președinte al congresului va fi dl Alfred Capus, iar vice-președinte dl Maurice Donnay. Se vor discuta diferite chestiuni literare și artistice.

— **Alegerea de medic în frunțașă comună Covasinț** va fi în 20 August.

— **Cel mai vechiu timbru românesc.** S'a publicat acum câteva zile știrea, că s'a descoperit un timbru postal românesc, care are o vechime de aproape un secol, de oare-ce datează dela 1813.

Timbrul în chestiune se numea pe aceea vreme timbru bulin.

El a fost găsit intact pe plicul seu; pe plic se află și data 1 Iunie 1813. Pe verso picului, la mijloc, se află timbrul bulin, de o culoare albastrie deschisă, cu marginile rotunde-dințate și reprezentând stema Valahiei: „un vultur cu aripile întinse, ținând în cioc o cruce”. Picioarele vulturului se află așezate pe o ovală, în care se află inițialele ocăruierei de pe atunci.

Pe timbru nu se găsește valoarea lui, căci pe acele vremuri corespondența în principatele române se făcea cu postalionul și se plăteau taxe proporțional cu distanțele parcurse.

— **Semnări de acți** le întreprinerea aradană de automobil. *Rudas Samu* și soții au concesie ca să construiască în Arad dela gară până în Piața libertății comunicația cu automobilul. Întreprinderea va fi societate pe acți. Subscrierea acțiilor se poate până în 31 I. c.

— **Necroloage.** *Mariți Sârbu n. Ciuruga*, văduva fericitei paroh Ioan Sârbu și fostă învățătoare în Roșcani, după lungi și grele suferințe, fiind împărțășită cu sîntele taine, a încetat din viață Joi, în 20 Iulie n. c. la ora 3 dimineața în vîrstă de 23 ani și după o văduvie de 1 1/2 an. Scumpele rămășițe pămăntești ale iubitei răposate se vor așeza spre vecinică odihnă Sămbătă la 22 Iulie n. c. or. 2 d. a. în cimitirul biserice, gr.-or. din suburbiul de jos. *Sârbu*, 20 Iulie n. 1905. Fie-ți odihna lină! Văd. Elena Morariu n. Bobeșiu, ca mamă. Octavian Morariu, ca frate. Ilariu și Oliviu Sârbu, ca cumnați. Ioan Sârbu. paroh în Roșcani, ca socru. Rozalia Sârbu, preoteasă ca soacră.

— **Subscriși cu inima frântă de durere** anunță tuturor rudeniilor și cunoscuților, că preaiubitul lor fiu, frate și cumnat d-rand *Stefan Romulus Borcan*, după lungi și grele suferințe de aproape 2 ani de zile, provăzut cu sf. taine a adormit în Domnul Joi în 7/20 Iulie a. c. la 10 ore seara în etate de 24 de ani.

Rămășițele pămăntești ale scumpului defunct se vor așeza se vor așeza spre odihnă vecinică în cimitirul gr.-or. din loc Sămbătă în 9/22 Iulie la 4 ore după amiază, la care tristă festivitate invităm pe toate rudeniile, amicii și cunoscuții. Fie-ți țărâna ușoară și memoria binecuvântată. Banloc, în 8/21 Iulie 1905. Petru Borcan, Elena Borcan, ca părinți. Aurora Ujhelyi născ. Corcan, ca soră, Iosif Ujhelyi ea cumnat

—x Spre știre. Cu deosebită stimă rog pe stimatul public urban și rural să binevoiască a se convinge personal, că *anunțurile ce le-am dat prin foile locale nu-s reclame ordinare, ci residă pe fapte, că în atelierul meu special de giuvaericale, ce întrece ori-ce concurență, fiind pus sub conducerea mea personală să pregătesc respective tranșe, rmă, repară ori-ce lucrări, ce cad în bransa aceasta foarte frumoasă și ieftin. Magazinul mi e admirabil asortat cu giuvaericale cu briliant de aur, argint. Se pot obține și servicii pentru masă de argint cu preturi foarte ieftine pe lângă un serviciu prompt. Telefon urban și comitatens 439. Cu deosebită stimă: *Wemberger Ferencz*, giuvaergeriu, Arad (Központi szállóda).*

—x Exclusiv bere de Schwehat, cuhnă de casă admirabilă; zi de zi muzică țigănească în locul de întâlnire al inteligenței *Korács și Novotny*.

Cronică judiciară.

Ș. Unsprezece feciori din Sinte au stat Sâmbătă înaintea tribunalei, fiindcă la recreare au făcut mare războiu. Tribunalul i-a pedepsit cu temniță de una, două; și trei luni.

Invitări și petreceri.

Tinerimea română din Bogata de Murăș și jur, invită la petrecerea de vară, ce se va aranja Duminică în 6 August st. n. într'un pavilion mare anume pregătit în curtea școlii de stat; iar la cas de timp nefavorabil în sala festivă a sus amintitei școli din loc. Venitul curat este destinat în favorul școlii gr.-cath. din loc. Începutul la 8 ore seara.

Despărțământul Sătmar-Ugocia a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” își ține adunarea VII. generală în comuna Bicsad la 6 August st. n. 1995 la care adunare P. T. dimpreună cu preastimata familie sunteți invitați cu toată onoarea. Programul adunării: a) la 9 ore Liturgia solemnă. b) la 11 ore începutul ședinței asociațiunii (după program.) c) la 1/2, 2 ore prânz comun (1 persoană coroane 60 fil.) Direcțiunea. — Nota: Oaspeții participanți sunt rugați a se însușa pentru încuadrarea și pentru înscrierea în prânzul comun la M. O. D. Alexandru Băban preot în Bicszad. — Ștafina cea ferată pentru Bicsad e în Seini (Szinérváralja.) De către A. Mare sosește la 8 ore dim. De către B. Mare sosește la 5 ore p. m. De către Sătmar sosește la 8 ore dim. De către Sătmar sosește la 9 ore sara. În 6 August, dimineața la 7 și 8 ore, la stațiunea din Seini, vor sta trăsuri gratuite la dispoziția stimaților oaspeți.

Concertul dat de dl. Nicolau Corfescu prim baritonist dramatic al operei Regale de la teatrul Național din București cu concursul binevoitor a d-șoarei Flora Kepes absolventa conservatorului din Budapesta. În 6 August, st. n. în sala de gală a băilor din Bicsad. Programul: 1. Verdi: arie din ope „Don Carlos”. 2. Ștefănescu: „Cântecul flurașului”. 3. Bizet: Aria Toreadorului din opera „Carmen”. 4. Popescu: „Foae verde peliniță”. 5. Donizetti. Mare scenă și arie din opera Maria de Rohan. 6. Rubinstein: „Tarantella” pe pian de d-șoara Floara Kepes. 7. Scheletti: „Ce te legeni codrule”. 8. Leo Delibes. „Stances” din opera „Lakmé”. 9. Spirescu: „Măndru unde înserezi”. 10. Rosini. „Mare cavatină din opera Barberul din Seviglia”. 11. C. Linaru: „Prinde-mi-teaș”.

Balul aranjat de tinerimea academică din comitatul Sătmar Ugocia. În 6 August st. n. la băile din Bicsad, cu ocaziunea adunării generale a „Astrei” Despărțământul XXXIII, Comitetul aranjator: Comitetul general: Iuliu Darabanth president. Gavril Szabó, Ioan Serbac vice-president. Vasile Dredean cassar. Alexandru Mirișan, Alexandru Băban controlori. George Achim, Demetriu Ardelean, Gavril Bud. George Csorbai, Mihail Demeter, Eugeniu Dredenn, Alexandru Erdöss, Nicolau Ghetie, Prtru Illean, Teodor Corodani Mihail Rednic, Dr. Ioan Tatar. Comitetul pentru bal: Nicolau Barbul, George Barbul, Mihail Berinde, Coriolan Bohățiel. Dr. Cornel Breban, Ivan Crehaiția, Vasile Bretan, Ștefan Darabanth, Iuliu Demeter, Ceciliu Demian, Dr. Andrei Dobossy, Flaviu Domșa, Aurel Dragoș, Vasile Dragoș, Iuliu Erdöss, Mihail Erdöss, Mihail Hotea, Valentin Copas, Ioan Covats, Vasiliu Lu-

caci, Simeon Lupan, Dumitru Lupau, Alexandru Marcu, Dr. Aurel Nyilvân, Dr. Victor Nyilvân, Ioan Ossian, Ioan Pap Leményi, Dr. Leontin Paliady, Alexandru Pop, Valeriu Pop, George Radocea Dumitru Târbu, Dr. Aurel Szabó, Ioan Tibil.

Prețul de intrare pentru conser și bal de persoană: 3 coroane.

Bibliografie.

A apărut și se află de vânzare (prețul 50 fileri, plus porto 10 fileri) la administrația ziarului „Tribuna” interesantul studiu:

»Die Bedeutung des Romänischen Elementes im Völkerconcerte Europas von Einem Patriotens«

Broșura aceasta scrisă nemțește este menită ca în cercurile înalte politice din Austria și străinătate să facă cunoscuți pe Români.

In editura tipografiei archidiecezane a apărut *Iconogr. flu și întocmirile din internul bisericii răsăritene de Dr. Ilie Miron Cristea.*

Lucrarea se referă la pictura, ornamentica și aranjamentul intern din bisericile ortodoxe române. Materialul adunat și tractat în acest op este foarte interesant și instructiv. Recomandăm cu căldură acest op — ca un folositor îndreptar tuturor celor cari se ocupă cu zidirea bisericilor noastre, cu pictura, sculptura și întocmirea lor internă. Li recomandăm deosebi preoțimeii noastre, care în loc prințe chemată a cunoaște și a observa influențele străine, de multe ori din nepricepere strecoreate în bisericile noastre, — și e datoare a stărui la delăturarea lor cu ocaziunea renovărilor și deosebi la zidirile noi.

Opul se poate procura din Sibiu dela autor. Prețul 5 coroane plus porto postal.

ECONOMIE.

Arad, 24 Iulie.

Licitarea unei bănci săcuesti Sub acest titlu am dat și noi știrea despre licitarea băncii „Első Székely egyleti takarékpénztár” și am adăugat totodată observația foii ungurești, din care am scos știrea, că adevărații bănci a căzut pentru că u'a putut concura cu instituturile românești.

Ca să se învedereze tendința mizerabilă de a calomnia cu ori-ce preț instituturile românești și a agita împotriva lor, reproducem acum tot din aceea foaie („Az Ujság”) desmintirea ce i-o trimite „un cunoscător al împrejurărilor dela fața locului”.

„Banca „Székelyegyleti takarékpénztár” nu d'aceea a falimentat, pentrucă băncile naționalităților cuceresc teren, ci pentrucă un politician cunoscut, ce a stat în fruntea institutului, a daunat societatea circa cu un milion. Asta a pricinuit căderea institutului, care altfel putea înflori”.

„Că concurența institutelor naționalităților ar fi pricinuit căderea fie măcar a unui institut maghiar, pentru aceasta nu cunosc exemplu”.

Nu-le dăm nici două zile termin însă, și iar vor calomnia cu știri de aceasta natură instituturile românești.

Aceasta e cinstea lor!

Curs de stupărit. La stupăria statului din Gödöllő să va începe în 15 Septembrie un curs de doi ani de albinărit. Vor fi primiți 6 inși. Rugărilor trebuie înaintate până la 31 Iulie către ministerul de agricultură. Să cere vîrstă între 18—34 ani, atestat despre 5 clase elementare, atestat comunal și medical și un atestat, că sub durata cursului ce e primit nu trebuie să facă slujbă cătănească, unelte economice și 60 coroane bani pentru haine.

Institut pentru creșterea cănepei și a inului. La noi în țară s'a pornit o mișcare binecuvântată față de creșterea cănepei și a inului. În părțile de miază-zi ale țării s'au întovărășit spre acest scop mai mult de 30 comune, ca să ridice o fabrică pentru prelucrarea cănepei. Ca oamenii să însușiască cunoștințele trebuincioase, guvernul va deschide în curând un institut pentru creșterea cănepei și a inului la Segedin.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

— Cota oficială pe ziua de 21 Iulie. —

Incheierea la 12 ore:

Grâu pe Octombrie 1905 (100 cigr.)	15'74—15'76
Secară pe Octombrie	12'82—12'84
Orz pe Octombrie	11'46—11'32
Cucuruz pe Iulie	15'22—11'24
Cucuruz nou 1906	10'72—10'68

Incheierea la 5 ore:

Grâu pe Octombrie 1905	15'66—15'68
Secară pe	12'80—12'82
Ovas pe Octombrie	11'52—11'54
Cucuruz pe Iulie	16'22—16'24
Cucuruz nou 1906	10'86—10'88

Piața din Arad.

S'au vândut:	(100 klg.)
580—650 măi metrici grâu cor.	17.00—17.40
320—340 " " cucuruz "	15.10—15.30
Semnare nominală: secară:	14.68—14.70
" " orz:	14.60—14.80
" " ovas:	13.60—13.80

Piața din Aradul-nou.

S'au vândut:	
300—340 măi metrici grâu cor.	7.80—8'00
180—250 " " cucuruz	7'40—7'50
Semnare nominală: secară	7'00—7'10
" " orz:	5'20—5'40
" " ovas:	6'50—6'60

Prețul alcoolului în Arad.

Alcool rafinat în mare	cor. 158'—
" " brut " mic	" 160'—
" " brut " mare	" 156'—
" " " mic	" 158'—

Bursa de bucate din Timișoara

Grâu: 70—100 klg.	Cor. 15'30—15'40
" 80— " "	" 15'40—15'50
Secară: 100 " "	" 13'20—13'30
Orz: " " "	" 10'30—10'40
Ovas mercantil 100 klg.	" 12'50—12'60
" cernut " " "	" 12'70—12'80
Cucuruz vechiu " " "	" 15'30—15'40
" nou " " "	" 15'30—15'40

Tirgul de porci din Köbánya.

De prima calitate ungară: Bătrâni grei părechea în greutate peste 400 chigr. 139—140 fil; bătrâni mijlocii, părechea în greutate 300—400 chigr. — fil; tineri grei în greutate peste 320 chigr. 140—141 fil; Calitate sîrbească: grei, părechea peste 260 klg. 142—143 fil; mijlocii părechea 240—260 chigr. greutate 141—142 fil. Ușori până la 240 kgr. 138—140 fil.

Redactor responsabil: Sever Boen.

Editor-proprietar: George Nichia.

Stabiliment de hydrotheraphie: Wällischhof

stațiunea de tren și postă Brunn-Maria-Enzersdorf, 30 min. departe de Viena.

Aranjament modern

(pe lângă hydrotherapie completă, băi de soare, de aer, de acid carbonic și electrice, massage, electricizare gimnastică suedă dietetică individualizată etc).

Prețuri moderate.

Cu prospecte și informațiuni mai detaliate stă la dispoziție direcțiunea și medicul-șef al stabilimentului:

Dr. Marius Sturza.

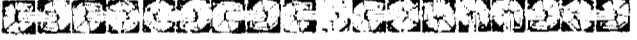

In Grădina Mikádó astăzi și în fiecare seară concertă cea mai renumită bandă de dame din Ungaria cu **Földosi Szerén** artistă, prima violinistă a Ungariei, și alături de **Szabó Irén** artistă de pian. Dirigent al orchestrei este cunoscutul artist de violină, — membru al Teatrului național, — d-nul **A. Goldmann**. Programul îl compun: opere, operete, cântece ungurești și streine, frumoase și variate. Rugându-mă pentru sprijinul publicului rămân cu deosebită stimă: **Szabó Sándor** — director. —

GORON GYÖRGY
Văpsitor de odăi și colorator
ARAD, BOCSKAI-TÉR 3. SZÁM.

Cu prețuri moderate efectuează văpsiri de odăi, colorări și tapiserii de odăi. Cele mai simple până la cele mai pompoase. Asortiment de tapete din patrie și străinătate și tapiserii pentru odăi. Comandă din loc și din provincie se efectuează conștientos. Cu stimă **Goron György** văpsitor și colorator ARAD, BOCSKAI-TÉR 3.

Vindecare deplină a boalelor secrete!

SĂ nu prezente nime într-o chestiune atât de gingașă a se prezenta odată în persoană pentru că cu ajutorul instrumentelor speciale aduse din străinătate poți afla punctul locului, cauza, răspândirea și starea boalei, ori cât de adânc ar fi boala înrădăcinată în organism. Pe baza acestor examinări poți cu siguranță afla și calea pe care ajungi la vindecarea răului, ceea ce fiecare o poate face acasă fără de a-și împiedeca ocupațiile. Dacă cineva nu poate veni în persoană, atunci să-și descrie boala cu deamănentul și după ce va fi examinată va primi deslușirile de lipsă și leacurile trebuincioase pe lângă ținerea în cel mai mare secret. În scrisoare pune marea de răspuns. După încheierea curii, au la sece scrisorile se arde rere o presă se retrimite. Un astfel de leac și curător e Institutul special al drului Palócz, medic de spital (Budapesta VII Kerepesi-ut 10) unde cu bunăvoință și conștientitate capătă ori-cine (bărbat sau femeie) deslușiri asupra vieții sexuale unde i se curăță sângele bolnav, nervii i se întăresc și întreg se eliberează de boală și sufletul de chinuri. Fără conturbarea ocupațiilor zilnice dr. Palócz vindecă de ani de zile cu siguranță, repede și din fundament cu metoda sa proprie de vindecare și casurile cele mai neglijate boalele de boală, de țevă, de testicule, de șira spinării, de nervi, urmările onaniei și ale sifilisului, poala albă, boala de sânge, de piele și toate boalele ce se țin de organele sexuale femeiești. Pentru femei e sală de așteptare și intrare separată. Consultațiunile le dă însuși dr. Palócz de la 10. ore în. a până la amiază. Adresa: Dr. Palócz medic de spital, specialist Budapesta VII, Kerepesi-ut 10. 272

RECLAMA
e sufletul comerțului!

IOSIF HEGEDŰS
Cronometrar, Ciasornic și Giuvergiu
Arad, piața Boros Béni 10.
Magazinul societății din Ungaria a fabricanților Glashutten din Elveția. Exclusiv singur. Ciasornice cu precizie. 550

Rog pe ori-cine să bine-volască a se convinge ce bine și ce ieftin își poate procura de la mine o nice orologiu și giuvaericele din argint și aur curat de 14 carate
ARAD, Piața Libertății
lângă edificiul teatrului vechiu
Igaz Sándor
ciasornic și giuvergiu

DOCTORUL ALEX. M. POP
specialist în medicina internă;
consultă zilnic de la 8—12 a. m.
și de la 3—6 p. m. — în
BAILE HERCULANE
(HERCULESFÜRDŐ)

PRIN RECLAMĂ LA PROGRES!

ALIFIA CAMFORATĂ compusa a lui **Földes**
după cele mai nouă cercetări științifice
în 3 zile face să dispară orice necurătenie a feței, precum și pete, piștrui, negeți, roșimea feței și a mânilor.
Un flacon mai mare 1 cor. 60 fil.
Se poate folosi numai sara; orice săpun nu-i strică.

Apoteca lui Földes Kelemen, Arad.

Chioșcul Baross!
din parcul Baross!
Duminică d. a. de la ora 5—8
în terasa chioșcului
musică țigănească
înghețată, cafea rece, beuturi reci și calde, bere de Kőbánya, viuri de podgorie, ape minerale, șampanie, cognac, lipueruri și tot felul de băuturi spirituoase; dejunuri și oșine în fiecare timp. Marea sală a chioșcului, o pun gratis la dispoziția societăților
Cu stimă **WOHLGEMUTH SÁNDOR.**
Singurul loc azadan de recreare.
În fiecare Joi e musică de piață.
Chioșcul din parcul Baross!!

Compactor român în Arad.
Subscrierul își iau vou a aduce la cunoștința onor. public român. că reînviu din străinătate m'am stabilit în Arad str. Weitzer János Nr. 7, unde mi-am deschis un
Atelier de compactorie moderna,
arangiă cu mașinele cele mai noi și mai perfecționaste, sunt în plăcuta poziție a efectui ori ce lucrări atingat care de această bransă de la cele mai simple până la cele mai fine legături de lux. Asemenea pentru legături protocoale p. cancelarie, cărți bisericesti, cărți de rugăciuni, pentru preoți, onorații domni preoți, în tomuri singurate ori în partii de orice mărime pe lângă asigurarea unui serviciu solid, prompt și ieftin.
În speranță, că onor. public român își va oferi binevoitorul concurs, rămân
Cu distincă stimă
Iustin Ardelean,
compactor.

Am onoare a aduce la cunoștința p. t. public, că am cumpărat și voi conduce eu

BRUTARIA LUI FISCHER SAMU

pregatind in fiecare zi chifli albi, proaspeți, pine albă, pâne neagră și de secară, pâne gracham veritabilă, chifli după amieux și pâne de casă pregătita foarte ales, frumos și cu bun gust.

Cu stimă **Leicher Frigyes Deák-Ferencz-u. 16.**

Deposit de mobile eftine.

— Nu te feri de osteneală, ci de voești să cumperi eftin mobile tapetate, precum și vese, privește

magazinul de mobile al **FRĂȚII WEISZBERGER**

in Arad, — **Karolinbancaza.**

unde cu prețuri de minune de eftine capeti obiecte ce cad in bransa asta dela cel mai simplu pâna la cel mai fin.

Orî-re concurență e eschisă!

Cu stimă: **FRĂȚII WEISZBERGER**

Picăturile balsamice „MARIA-RADNA”

pentru răni și stomac, ajută iute și sigur în multe boale, ca d. ex. dureri, colici de stomac, boli vechi de stomac și lipsei de apetit, contra reumei, junghiurilor, colice și durere de cap, estern la răni timpurii, la sgărieturi, la scrinteli și ruperi de oase, contra reumei și durerii de oase.

Un flacon: prețul 30 fil., 10 flacoane Cor. 3. — francat.

Pastilele — SENECA

Medicină sigură contra tusei, troanei, răcelii influenții. — Prețul unei cutii Cor. 1. —, 10 cutii franco Cor. 8. —

Se poate căpăta la **Kossuth Pál, Szüz Mária.** gyógyszerháza, Arad, Boros-Béni-tér 15 sz.

Centauria!

Cel mai minunat întăritor de stomac! - O scrisoare de
Depărtează frigurile stomacale, colicele. - mulțămită.
lipsa de scaun, diaree, răceli și multe alte boale diferite. -

Stimate domnule apotecar! Pentru admirabila DV. teo întăritoare de stomac nu Va pot mulțumi din destul și regret că nu o pot recomanda în deajuns pentru a fi cunoscută binefacerea ei. Doi colegi ai mei Va vor comanda zilele astea câte-va pachete din teoa „CENTAURIA”. Eu Va mulțumesc și Va rog a-mi mai trimite încă un pachet mare pentru ceste 2 cor. Cu stima: Ion Luca, Inv.

Antrepriza arădană de comunicație cu automobilul.

S însemnat după modelul străinătății și a capitalei, pe baza concesiunii primita prin decisul 12686 din 19 5 dela municipiului orașului liber regesc Arad, înștiințăm pe teritoriul orașului Arad

o comunicație de automobil.

La aceasta, în toate privințele importantă și implinind o simțită exigență și totodată foarte rentabilă întreprindere, invităm prin aceasta toate clasele publicului orașului Arad. Cetățenii își fac loruși servicii creându-și un mijloc de comunicație repede, sigur și curat.

Obiectul întreprinderii: **comunicație de automobil și susținerea ei.**

Capitalul fundamental constă din 1000 acții a 100 cor. valoare nominală, prin urmare 100,000 cor. Terminul subscrierilor până la 31 Iuliu 1905.

Întreprinderea pornește cu șase trăsuri și deocamdată circulația va fi introdusă pe linia dela gară până pe piața Libertății; în scurtă vreme însă întreprinderea prin o ridicare corespunzătoare a capitalului de acții, se va estinde și pe celelalte linii acomodate ale orașului, ș. a. în Bujac, pădurea Ciala, Pădurice, Aradul-nou etc. — La semnarea acțiilor este a se plăti 10%, în numerar de fiecare acție, 4% la 1 August a. crt. și 50% la 15 Oct. a. crt. — Semnarea de acții se face în Arad, la instituttele următoare de bănci: »Arad-esanádi Gazdasági tp.», »Aradi Ipar- és Népbank», »Victoria» și în Aradul-nou la »Ujaradi takarékpénztár».

Arad, 10 Iuliu 1905.

Péterffy Antal m. p.

Kohn S. N. m. p.

Rudas Samu m. p.